

Pradžia>Nagrinėjimas teisme>Civilinės bylos>Procesiniai terminai

Procesiniai terminai

Portugalija

1 Kokių rūšių terminai taikomi civiliniame procese?

Procesiniai terminai gali būti **naiknamieji** (*peremptório*), kai terminui pasibaigus teisė atlikti veiksmą išnyksta, arba **atidedamieji** (*dilatatório*), kai galimybė atlikti veiksmą atidedama iki konkretaus laiko arba momento, nuo kurio pradedamas skaičiuoti kitas terminas.

Procesiniam terminams taikomas Civilinio proceso kodekso 138–143 straipsniuose nustatytos taisyklės.

Procesiniai arba teismų nustatyti terminai skaičiuojami pagal Civilinio kodekso 278, 279 ir 296 straipsniuose nustatytas taisykles.

Civilinėse bylose taikomų terminų trukmė ir poveikis teisiniams santykiams reglamentuojami Civilinio kodekso 296–333 straipsniais.

Tiksliau, senaties terminai (*prazos de prescrição*) ir ribojamieji terminai (*prazos de caducidade*) reglamentuojami atitinkamai Civilinio kodekso 300–327 straipsniuose ir 328–333 straipsniuose nustatytomis taisyklėmis.

2 Nedarbo dienų, numatytų 1971 m. birželio 3 d. Reglamente (EEB, Euratomas) Nr. 1182/71, sąrašas.

Šiuo tikslu Portugalija informavo Europos Komisiją apie šias švenčių dienas:

sausio 1 d., balandžio 7 d. (Didysis penktadienis), balandžio 9 d. (Velykų sekmadienis), balandžio 25 d., gegužės 1 d., birželio 8 d. (Devintinės), birželio 10 d., rugpjūčio 15 d., spalio 5 d., lapkričio 1 d., gruodžio 1, 8 ir 25 d.

Komisija šį sąrašą paskelbė 2023 m. C serijos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* Nr. 39/07; su juo galima susipažinti spustelėjus [šią nuorodą](#).

Valstybės narės tokį sąrašą Komisijai teikia kasmet. Kai kurios švenčių dienos kinta ir ne visada sutampa su pirmiau nurodytomis datomis.

3 Kokios yra bendrosios civilinio proceso terminų taisyklės?

Pagal pagrindinę Portugalijos civilinio proceso teisėje galiojančią taisyklę, nesant jokios konkrečios nuostatos, šalims suteikiamas 10 dienų terminas kreiptis dėl bet kokie veiksmo arba procesinio dokumento, pareikšti ieškinį dėl pripažinimo negaliojančiu, paduoti atskirąjį skundą arba pasinaudoti bet kuria kita procesine teise; 10 dienų terminas taip pat taikomas šalies atsiliepimui į kitos šalies ieškinį pateikti (Civilinio proceso kodekso 149 straipsnis).

4 Kai tam tikrą veiksmą ar formalumą reikia atlikti per nustatytą laiką, kada pradedamas skaičiuoti terminas?

Paprastai terminas bet kokiam atsakymui pateikti visada pradedamas skaičiuoti nuo atitinkamo dokumento įteikimo (Civilinio proceso kodekso 149 straipsnio 2 dalis).

Šalims skirti pranešimai nagrinėjant bylą įteikiami jų teisiniams atstovams.

Kai įteikiant dokumentus yra siekiama iškviesti šalį atvykti į teismą asmeniškai, dokumentai įteikiami ne tik atstovui – registruotas pranešimas įteikiamas ir pačiai šaliai, nurodant atvykimo į teismą datą, vietą ir tikslą.

Atstovams dokumentai įteikiami el. paštu (žr. 2013 m. rugpjūčio 26 d. Įgyvendinamąjį nutarimą (*Portaria*) Nr. 280/13 (jo tekstą galima rasti [čia](#)), o kompiuterinėje sistemoje bus patvirtinta dokumentų įteikimo data; šiuo atveju daroma prielaida, kad dokumentai įteikti trečią dieną, o jei tai yra nedarbo diena, – pirmą po jos einančią darbo dieną.

Šaukimas į teismą registruotu laišku su gavimo patvirtinimu „laikomas įteiktu gavimo patvirtinimo pasirašymo dieną ir laikomas įteiktu į teismą šaukiamam asmeniui, net jeigu gavimo patvirtinimą pasirašė trečiasis asmuo, darant prielaidą, kad laiškas buvo nedelsiant įteiktas gavėjui, nebent yra priešingų įrodymų“ (Civilinio proceso kodekso 230 straipsnio 1 dalis).

Jei šaukimas į teismą įteikiamas per teisinį atstovą, teismo antstolį arba teismo raštinės darbuotoją, kuris susisiekiama su į teismą šaukiamu asmeniu, terminas pradedamas skaičiuoti nuo tada, kai asmuo pasirašo įteikimo dokumente.

5 Ar dokumentų perdavimo ar įteikimo būdas (dokumentą asmeniškai įteikia antstolis arba pašto darbuotojas) gali turėti įtakos termino eigos pradžiai arba ją pakeisti?

Taip. Žr. atsakymą į ankstesnį klausimą.

6 Jeigu termino eiga prasideda nuo įvykio, ar diena, kurią įvyko tas įvykis, į terminą įskaičiuojama?

Faktinė veiksmo atlikimo, įvykio, sprendimo priėmimo, šaukimo į teismą arba dokumentų įteikimo diena nėra įskaičiuojama (Civilinio kodekso 279 straipsnio b punktas).

7 Kai terminas išreikštas dienomis, skaičiuojamos kalendorinės ar darbo dienos?

Kai procesinio veiksmo atlikimo terminas pasibaigia teismo nedarbo dieną, terminas pratęsiamas iki kitos darbo dienos (Civilinio proceso kodekso 138 straipsnio 2 dalis).

Teismo atostogos trunka nuo gruodžio 22 d. iki sausio 3 d., nuo Velykų sekmadienio iki Velykų antros dienos ir nuo liepos 16 d. iki rugpjūčio 31 d.

Teismas, priimdamas pagrįstą nutartį ir iš klausęs šalį, sustabdo procesinį terminą pagal Civilinio proceso kodekso 269 straipsnio 1 dalies c punktą.

8 Kaip skaičiuojamas savaitėmis, mėnesiais arba metais išreikštas terminas?

Pagal Civilinio proceso kodekso 279 straipsnio b punktą skaičiuojant bet kurį terminą diena arba, jei terminas skaičiuojamas valandomis, valanda, kurią įvyko įvykis, nuo kurio pradedamas skaičiuoti terminas, neįskaičiuojamas.

9 Kada baigiasi savaitėmis, mėnesiais arba metais skaičiuojamas terminas?

Savaitėmis, mėnesiais arba metais skaičiuojamas terminas, kuris prasideda konkrečią datą, pasibaigia paskutinės savaitės, mėnesio arba metų atitinkamą dieną 24 val.; jeigu mėnuo neturi atitinkamos dienos, terminas pasibaigia paskutinę to mėnesio dieną (Civilinio kodekso 279 straipsnio c punktas).

10 Jeigu terminas baigiasi šeštadienį, sekmadienį, valstybinių švenčių dieną arba kitą nedarbo dieną, ar jis pratęsiamas iki pirmos po jos einančios darbo dienos?

Kadangi teismai dirba tik darbo dienomis, o sekmadieniai ir švenčių dienos laikomi teismo atostogomis, terminai, kurie baigiasi sekmadieniais ar švenčių dienomis, pratęsiami iki pirmos darbo dienos, jeigu atitinkamas veiksmas turi būti atliktas teisme.

Pagal visų procesinių terminų skaičiavimo taisyklę procesinio veiksmo atlikimo termino pabaiga pratęsiamą iki kitos darbo dienos, jeigu terminas pasibaigia teismų nedarbo dieną (Civilinio proceso kodekso 138 straipsnio 2 dalis).

11 Ar tam tikroms aplinkybėms terminai gali būti pratęsiami? Kokiomis sąlygomis?

Įstatyme nustatytas procesinis terminas nustatytais atvejais gali būti pratęstas.

Šalims sutikus, terminas gali būti vieną kartą pratęstas tokiam pačiam laikotarpiui (Civilinio proceso kodekso 141 straipsnis).

Jeigu iškyla pagrįsta kliūtis, pagal įstatymą terminą leidžiama pratęsti (Civilinio proceso kodekso 140 straipsnis).

Pagal įstatymus taip pat leidžiama, sumokėjus baudą, veiksą atlikti per pirmas tris darbo dienas nuo termino pabaigos (žr. Civilinio proceso kodekso 139 straipsnį).

12 Kokie skundų padavimo terminai?

Apeliacinis skundas turi būti paduotas per 30 dienų terminą, kuris pradedamas skaičiuoti nuo pranešimo apie sprendimą įteikimo dienos (Civilinio proceso kodekso 638 straipsnis), o skubiais atvejais ir Civilinio proceso kodekso [644 straipsnio 2 dalyje](#) ir [677 straipsnyje](#) nustatytais atvejais – per 15 dienų.

Jeigu apie sprendimą nepranešama, terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos diena, kurią suinteresuotasis asmuo sužino apie sprendimą.

13 Ar teismai gali pakeisti terminus, visų pirma atvykimo į teismą terminus, arba nustatyti specialų atvykimo į teismą terminą?

Įstatyme nustatyti procesiniai terminai negali būti sutrumpinti. Tačiau teismas gali nustatyti datą arba laiką, kada atitinkamos šalys privalo atvykti.

14 Jeigu asmeniui, gyvenančiam toje vietoje, kurioje jam būtų pratęstas terminas, apie veiksą, kurį jis turi atlikti, pranešama toje vietoje, kurioje gyvenantiems asmenims terminas nepratęsiamas, ar šis asmuo praranda galimybę pasinaudoti pratęstu terminu?

Jeigu įsakymas dėl šaukimo į teismą įteikiamas už teismo, kuriam paduotas ieškinys, aptarnaujamos apygardos geografinės teritorijos ribų, terminas, per kurį asmuo kviečiamas pateikti atsiliepimą užginčydamas tam tikrą civilinį ieškinį, yra pratęsiamas (Civilinio proceso kodekso 245 straipsnis).

15 Kokios terminų nesilaikymo pasekmės?

Privalomajam terminui pasibaigus, teisė atlikti veiksą prarandama. Tačiau, jeigu iškyla pagrįsta kliūtis, veiksą galima atlikti pasibaigus terminui, ir, nepriklausomai nuo to, jei nedelsiant sumokama bauda – per pirmas tris darbo dienas po termino pabaigos (Civilinio proceso kodekso 139 straipsnis).

16 Jeigu terminas pasibaigia, kokiomis teisų gynimo priemonėmis gali pasinaudoti ji praleidusios šalys?

Jeigu iškyla pagrįsta kliūtis, veiksą galima atlikti pasibaigus terminui.

Pagal Civilinio proceso kodekso 140 straipsnį pagrįsta kliūtimi laikomas įvykis, kuris įvyksta ne dėl šalies, jos atstovų arba įgaliotųjų tarpininkų ir trukdo atitinkamą veiksą atlikti tinkamu laiku. Tokiu atveju šalis, tvirtinanti, kad iškilo pagrįsta kliūtis, turi nedelsdama pateikti tai patvirtinančius įrodymus.

Nepriklausomai nuo to, ar iškilo pagrįsta kliūtis, sumokėjus baudą, veiksą galima atlikti per pirmas tris darbo dienas po termino pabaigos, kaip nurodyta pirmiau; be to, išimtiniais atvejais, jeigu šalies finansinė padėtis akivaizdžiai yra sunki arba jeigu baudos dydis laikomas akivaizdžiai neproporcingu, ypač tada, kai veiksams atlikti nebūtina paskirti teisinio atstovo ir šalis veiksą atliko pati, teismas gali nuspręsti baudą sumažinti arba jos neskirti.

Susijusios nuorodos

[Teisingumo politikos generalinis direktoratas](#)

[Teisingumo vykdymo generalinis direktoratas](#)

[Civilinio proceso kodeksas](#)

[Civilinis kodeksas](#)

Paskutinis naujinimas: 12/06/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisų taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.